

LETNIK XX
LJUBLJANA 1971
CENA 1 N DIN
APRIL ④

TEZE, PEDAGOGIKA IN STUDENTI

V zvezi s tezami CK ZKS o idejno političnih vprašanjih vzgoje in izobraževanja smo študentje pedagogike in psihologije FF na sestanku OO ZKS sprejeli naslednja stališča:

1. Nesprejemljiv je postopek pri sestavljanju tez, v katerem se kaže odnos do pedagogike in do znanosti nasploh. Ugotavljamo, da pri sestavi ni bil ustrezno upoštevan pedagoški vidik. Pri tem ne gre za to, da posamezni strokovnjaki in znanstveniki s področja vzgoje in izobraževanja niso sodelovali pri sestavljanju tako pomembnega dokumenta, pomembnejše je, da pedagoška in druge znanosti niso bile pritegnjene k izdelavi temeljnih izhodišč za spreminjanje šolskega sistema.

Teze ne izhajajo iz zahtev pedagoških delavcev ali iz znanstvenega proučevanja področja vzgoje in izobraževanja, pač pa iz površnega razumevanja sodobnih družbenih procesov in iz deklaracij, o katerih tako ni nobenega dvoma. To se kaže v površnem in eklektičnem obravnavanju kategorij kot so: znanstveno-tehnična revolucija, idejnost pouka, vsestransko razvita osebnost itd. itd. Za tem leporečjem se skriva osnovna težnja zadostiti potrebam gospodarstva po kadrih. Znanje se v tezah obravnava kot ekonomska kategorija, kar je sicer pomemben vidik, njegovo pretirano poudarjanje pa kaže na tehnokratsko gledanje na šolski sistem.

Pedagoška znanost se v tem konceptu kaže le kot tehnologija izobraževanja. Če delavci in strokovnjaki s področja vzgoje in iz-

obraževanja niso bili ustrezno pritegnjeni k oblikovanju izhodišč za spreminjanje šolskega sistema, potem nam nihče ne jamči, da se bodo iniciativno, ustvarjalno in odgovorno vključevali v uresničevanje nakazanih sprememb.

2. Teze zanemarijajo več pomembnih področij sistema vzgoje in izobraževanja. Ne obravnavajo nenamerne vzgoje (način življenja, pogoji za solanje, množični posredniki). Ne obravnavajo družinske vzgoje, ki je v industrijski družbi še posebno pomembna, zlasti za razvijanje človeka na socialnem in čustvenem področju. Ustanove za predšolsko vzgojo obravnavajo teze le kot pripravo na šolo, ne pa kot pomemben faktor za izenačevanje startnih pogojev za solanje.

Izobraževanje zaposlenih obravnavajo teze le kot dokvalifikacijo ali prekvalifikacijo, ne pa kot osnovni pogoj za uresničevanje samoupravljanja.

3. Čeprav je v uvodu tez omenjeno, da bo CK ZKS o vprašanjih vzgoje in izobraževanja na visoki in višji stopnji v skladu s svojim programom dela razpravljal posebej, teze vključujejo tudi to problematiko. Univerzo obravnavajo le kot tovarno kadrov, ne pa kot žarišče družbeno angažirane znanosti. Velika napaka je, če se univerza obravnava ločeno od celotnega sistema vzgoje in izobraževanja, še zlasti zaradi zahtev znanstveno-tehnične revolucije.

4. Značilen je odnos do samoupravljanja. Nikjer ni nakazano, da spremembe, ki jih povzročata znanstveno-tehnična revolucija, izsiljujejo drugačen način organizacije dela, drugačne družbene odnose, površno rečeno

izsiljujejo samoupravljanje. To je tudi zahteva delavcev in študentov v razvitih kapitalističnih državah (Švedska) ter v sistemu državnega socializma (ČSSR, Poljska). Zato sestavljenci ne nakazujejo samostojne vloge šole kot dejavnika za nove družbene odnose. Samoupravljanje v šolah se tako reducira na usklajevanje različnih upravno finančnih interesov. Zato se tudi samoupravljanje dijakov spremeni v posebno „igrice, imenovano dijaško samoupravljanje“. Mi gledamo samoupravljanje predvsem kot vzgojni sistem. S sodelovanjem učencev in pedagoških delavcev pri spreminjanju svojega delovnega okolja se najbolje vzgajajo za kasnejšo borbo pri uresničevanju samoupravljanja.

5. Predlogi: a) CK ZKS naj podaljša javno razpravo, obenem pa naj v sodelovanju z univerzo pripravi teze o reformi visokega in visjega šolstva ter jih po temeljiti javni razpravi skupno obravnava. b) Zaradi težkih napak pri sestavljanju tez zahtevamo, da se objavijo imena avtorjev in da se jih pokliče na odgovornost. Ker teze odražajo politiko naših vodilnih struktur do tako pomembnih in usodnih področij kot so reforma šolskega sistema, kadrovska politika, planiranje, pomenijo naše kritične pripombe nezaupnico sestavljalcem tez. Študenti smo pripravljeni sodelovati v delu družbenih organov, ki odločajo o razvoju slovenske družbe in nositi svoj del odgovornosti.

Ljubljana, 15. marca 1971

Skupina študentov pedagogike
in psihologije

O TAKTIKI STUDENTSKEGA GIBANJA (Ob pogovoru s Čičkom)

Boriti se proti tej družbi, delati programe, poskušati spreminjati sistem. In vsi proglašamo za svoj cilj socializem. In samoupravljanje. Definiramo se za radikalne, zmerne, realiste, skrajneže. Vso to množico opredelitev bi lahko strnili v dva pola, v dve taktiki.

Vse uradno študentsko gibanje, vsi mogoči izvršni odbori, vse to je realizem. Počasi, gotovo, v okvirih obstoječega, uvidevnost na levo, uvidevnost na desno, pa majhen strah pred partijo. Od Lenarta Šetince, Toneta Remca pa do Ivana Čička. Previden je treba biti, ne smeš porušiti vseh mostov za sabo. Vseskozi moraš imeti nekoga, ki ga ne kritiziraš, ki ga ne napadaš, nekoga, ki ti bo v težkih trenutkih podal svojo krepko roko. Samo tako boš morda lahko kaj spremenil, počasi boš sestavil mozaik družbenih reform in nekoč, ko bo čas dozorel, bo morda res prišla nova, spremenjena družba. Ne smeš ostati sam. Ker študentov, ki bi stali za tabo, je malo. In imeti vse druge družbene strukture proti sebi, to je samomor. To je ekstremizem. Ultraradikalizem. Bolje vrabec v roki kot golob na strehi. Ne smeš govoriti o svetovni revoluciji, ne smeš govoriti o internacionalizmu. Ti si študent in tvoj problem je reforma univerze. Tvoj problem je študij in pika. Drugače si švidlar, štrudlar, debenjakevec, trockist in še vse drugo.

Ne pristajamo na to. Ne maramo tega onanističnega taktiziranja. Pa ne zato, ker a priori ne verjamemo v kompromise. Niti ne zato, ker bi hoteli, kot nam na vseh straneh očitajo, biti po sili revolucionarni in radikalni, ker pač tako narekuje moda. Prepričani smo, da je mogoče to družbo spremeniti samo, če smo kritični prav do vsega, do vseh struktur, pa tudi do nas samih. Ne gre za razbijanje, rušenje, in zmerjanje vsevprek. Nič nam ni in ne sme biti sveto. Nočemo imeti nobene uradne zaslonbe, saj bi se s tem sami zafiksirali in dokončno determinirali. Ne delamo si iluzij, da bomo čez noč spremenili družbo. To, kar moremo in hočemo v tem trenutku storiti, je to, da zbijemo študentom in drugim iz glave apriorno vero v vse, kar dela in govori naše vodstvo. Ta družba je družba blokade. Vsa hotenja so že vnaprej onemogočena, vsaka akcija se na poti od ideje do realizacije razvedeni in razblini. V teh okvirih so osnovne spremembe nemogoče. Doseči je treba, da bomo začeli misliti tudi izven kalupov, ki so nam vsiljeni že trideset let. Ne maramo tabujev in svetinj (pa naj bo to samoupravljanje ali pa leto 1948). In šele ko bomo obračunali s preteklostjo in s sveto vero v sedanjost, se bomo lahko lotili nove etape in se res začeli ukvarjati s problemi naše družbe.

JASA ZLOBEC

„ARS POLITICA“

„Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu“, ki jo kot dokument drugega vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora komentira dr. K. Vladimir Truhlar v svoji knjigi „Pokoncilski katoliški etos“, pravi o politiki in politikah sledeče:

„Kakor vsak poklic, zahteva tudi poklic politika stalnega izpolnjevanja ter hkrati zlitosti te umetnosti – „ars politica“ jo imenuje koncil (Svet 75) – z osebo politika.“ Koncil podoba idealnega politika strnjeno takole oriše: „Proti krivici in zatiranju, proti samovoljni gospodovalnosti in nestrpnosti, bodisi posameznika ali politične stranke, naj nastopajo z neoporečno značajnostjo in preudarnostjo; iskreno in nepristransko, z ljubeznijo in političnim pogumom naj se posvete blagru vseh“ (Svet 75). Kadar je politika res postala zadeva vesti, bo politik svoje delo vedno znova razgledal pred svojo vest ter se v njej spraševal tudi o svoji politiki.

Moderna ascetika pozna tudi „grehe“, ki vanje lahko politik zaide: „greši“, če je politik, a ne pozna zgodovine. Če ima celo o vladajočih ideologijah le čisto primitivno znanje. Če več da na svoj „politični čut“ kot na resen študij položaja. Če ne pozna krajevnih, narodnih in mednarodnih konjunktur, ne ideoloških, ne gospodarskih, ne

političnih. Če se je spoprijaznil z obstojem subproletariata in z izkoriščanjem nerazvitih dežel. Če brani krajevne interese brez ozira na nadrejena občestva. Če rešuje nahitro in površno, kjer bi bilo treba temeljitega preudarka. Če ne ve, kaj pravzaprav hoče s svojim delom. Če se ustavlja na površju problemov, a ne vidi in ne upošteva njihovih globljih razlogov. Če ne zna predvidevati. Če ni zmožen akcije v velikem. Če ne zna vstavljati posameznih trenutnih političnih dejanj v celoten in trajen politični načrt. Če sijajnega ne razlikuje od možnega. Če svoje politične akcije ne ureja v globlja in višja teženja svoje generacije. Če jutrišnja generacijo žrtvuje egoizmu današnje. Če ne zna razbirati, v katerih dejstvih in pojavih trenutne situacije se skrivajo energije, ki jih lahko uporabi za skupno blaginjo. Če ob političnem manevriranju ostaja naiven. Če dogodkov ne zna izrabljati za politično vzgojo ljudstva. Če mu težji položaji jemljejo razsodnost. Če hlini zvestobo „načelom“, kjer je dejansko odvedal. Če dobre predloge in težnje nasprotnikov zavrača. Če nad vsem, kar ločuje, ne išče prvin, ki edinijo. Če več obljublja, kot more dati. Če pada v demagogijo. Če govori o gnilih kompromisih, kjer gre za modro izenačevanje in pravično obzirnost. Če se krčevito drži čisto postranskih stvari in pri tem izgublja središčne. Če razredni boj zavrača, a ne stori ničesar, da se razmere uredijo v položaj, kjer bi razrednega boja ne bilo. Če se kljub dokazani nesposobnosti krčevito oprejemlje stolčka. Če pozablja, da so нравni prestopki in politične zmotne kristjana, ki je v javnem življenju na vidnem mestu, hkrati pohujšanje. Če se politično izdaja za kristjana, ko dejansko ni več.“

Dragi gospod Truhlar, upam da se ne boste jezili, ker Vašo knjigo izrabljam v popolnoma drugačni zvezi, kot ste jo vi napisali. A Bog mi je priča, da je moj namen čist in plemenit. Lepo ste nam razložili „Pastoralno konstitucijo o Cerkvi v sedanjem svetu“, hvaležen sem Vam za to dobro in plemenito dejanje.

Toda dovolite mi, da Vaše misli zaključim nekoliko po svoje. Ne morem si kaj, da ne bi ob tem nekoliko primerjal gornjega pisanja z Marxovo „Zur kritik der Hegelschen Rechtsphilosophie“. Marx pravi na nekem mnogokrat citiranem mestu tole: „Die Religion ist der Seufzer der bedraengten Kreatur, das Gemuet einer herzlosen Welt, wie sie der Geist geistloser Zustaeude ist. Sie ist das Opium des Volks.“

Naši politiki so tole zadnje zadevo z opijem vzeli malce preveč v stilu borbe proti mamilom, saj v svoji prezaposlenosti nikoli niso utegnili prebrati Marxa do konca. Tako se je zgodilo, da so doživeli svojo imenitno upodobitev prav v omenjenem koncilskem dokumentu.

In veste kaj me ob vsem tem, gospod Truhlar, najbolj navdušuje, da so naši politiki tako vztrajni in krepotni „ateisti“.

MILENKO VAKANJAC

ZVEZA MLADINE - NJEN PRAVI OBRAZ (III) GNEZDA BREZ PTIČKOV

Klubi OZN, marksistični krožki, debatni krožki, komisije za idejnopolitično delo, idejno vzgojo, mladinske ure, ure družbene vzgoje: obisk dijakov je problematičen, krožki žvotarijo. Sportna društva, literarni krožki, amaterske igralske skupine se

le redkokdaj morajo ubadati s takimi problemi. Tako stanje, pa čeprav ga prikazemo poenostavljeno, sili k razmišljanju. Vsem tem dejavnostim se reče interesne dejavnosti mladine, očitno pa je, da so nekatere res privlačne za mladino, druge pa žvotarijo in neredko obstajajo samo v osebi predsednika takega krožka in seveda občinskih, medobčinskih in republiških forumov.

Zveza mladine naj bi bila eden od dejavnikov socialistične vzgoje mlade generacije, morala bi ji torej pomagati pri družbenopolitičnem izobraževanju in usposabljanju. Vendar pa je neživljenska, forumska, neaktualna, prav zaradi tega pa lahko takoj odpišemo kot dejanska idejna jedra vse forume in njihove komisije in delovne skupine. Kajti če bi bili res ustvarjalni in angažirani, potem verjetno Zveza mladine ne bi bila tako daleč od mladine, kot je. Če pa vse te forume štejejo za idejna jedra, jih lahko smatramo za negativna idejna jedra, tista, ki ovirajo razvoj. Zato se tudi vsa prizadevanja naprednih mladincev znotraj teh organov Zveze mladine porazdelijo po raznih zapisnikih, to pa je tudi vse, kar dosežejo.

Podobno je z urami družbene vzgoje, ki v srednjih šolah morajo biti. Včasih so bile bolj znane kot mladinske ure. Po možnosti se jih že v urnik da tako, da so zadnje šolsko uro in da potem lahko odpadejo. Sicer pa tudi ko bi jih hoteli imeti, je vprašanje programa, ki ne obstaja. Predavatelje je težko dobiti in še to je odvisno od nekaj angažiranih mladincev, njihovih prizadevanj, ki so nepovezana, na vsaki šoli posebej in drugače. Včasih tako uro izrabljuje razrednik, včasih pa je namesto družbene vzgoje na sporedu fizika, matematika, literatura... ali pa taka idejna vzgoja, da dijake samo odbija.

Poglejmo si še klube OZN in marksistične krožke. Članov klubov OZN naj bi bilo v Sloveniji 6000 (po trditvah vodstva te organizacije). Za marksistične krožke pa je znano, da se ubadajo s precejšnjimi težavami. Pomen teh organizacij je velik, saj naj bi seznanjali mladino z dogajanjem po svetu, s problemi, s katerimi se človeštvo danes srečuje ali pa s problemi teorije in prakse socializma in marksizma.

Predstavljale naj bi dopolnile k pouku. Pri tem pa se srečajo s problemi organiziranja, s problemi, ki so čisto tehnične narave in ki se jih marsikateri dijak nerad loti. Profesorji se otepajo mentorstva, ki predstavlja še eno obvezo več in to tako, ki se ji da ogniti ali pa jo opravljati s kar najmanjšo zavzetostjo. Razen če profesor(ica) ne živi za klub ali krožek, kar pa je še huji ekstrem; v tem primeru imamo množičnost, vendar videz vara, saj je tako dosežena udeležba dijakov posledica prisile tega pedagoga.

Vsekakor so srednješolci, ki so se zbrali v krožek, zelo odvisni od mentorja, njegovega znanja in dobre volje. Sama vodstva teh krožkov in organizacij nimajo časa, da bi organizirali dejavnost vsakega krožka posebej, kar je razumljivo, manj razumljivo pa je, da niso sposobna ustvariti dobrih programov, ampak se raje oklepajo ustaljenih splošnih tem. Tako bo mladinec, ki se za določene probleme zanima, svoj čas bolje izrabil, če bo študiral sam zase. Ko pa včasih le pridejo predavatelji v klub, krožek ali aktiv, se precej pogosto zgodi, da pridejo nepripravljeni, predavajo nekvalitetno in govorijo tako na splošno, da bi podobno predavanje lahko pripravil kakšen dijak ali študent, včasih celo mnogo bolje. Če pa naslednjič pride dober predavatelj, ga čaka skoraj prazna dvorana.

Sklep je enostaven, jasen. Vrtimo se v začaranem krogu, iz katerega ni izhoda v obstoječih okvirih. Precej jalovo delo je oživljati te in podobne izvenšolske aktivnosti. Ali pa govoriti in si prizadevati za uveljavitev samoupravnih odnosov na ta način, da bi vključevali dijake v razne krožke in jih potem vzgajali, usmerjali. Najboljši dokaz za to je dejstvo, da se dijaki angažirajo pri tistih dejavnostih, ki jih zanimajo. In prav vseeno jim je, ali so vključene prek svojih predstavnikov v konferenčne Zveze mladine ali ne. Zato nas krožki na papirju, krožki brez članstva, krožki, ki se sestanejo samo nekajkrat letno, spominjajo na neki skelet, ki je mrtev, ki ne služi svojemu namenu in ne opravičuje svojega obstoja. Takšni so kot gnezda brez ptičkov. Spomnijo nas pa tudi še na nekaj drugega, nameč na nujnost reforme našega šolstva, ki mu tudi take dopolnitve ne morejo nadeti videza sodobnosti, strokovnosti, demokratičnosti ali zanimivosti. Spomnijo nas na potrebo, da se s temi vprašanji seznanijo prav vsi dijaki – in to na drugačen način kot doslej. Kajti sedaj so klubi OZN in marksistični krožki in razne mladinske ure privesci obstoječih političnih struktur, predvsem Zveze mladine. Tudi zaradi tega predstavljajo stranpot.

MLADEN ŠVARC

ORGANIZIRANOST SKUPNOSTI ŠTUDENTOV

V zadnjem času so na sestankih IO in ob drugih priložnostih zelo žolčne polemike o načinu delovanja študentske „organizacije“. Ob tem je nastal ta zapis, s katerim želim sprožiti polemiko o teh vprašanjih.

I. ODTUJENOST

Stalni očitki vodstvom študentske organizacije, da so odtujena, niso prizanesli tudi novemu izvršnemu odboru Skupnosti študentov. Ko smo ocenjevali delo lanskega IO, so nekateri ocenili situacijo v SS kot krizno. Predvsem se je to nanašalo na pretirano vez med IO in SS po fakultetah (šolah in akademijah). Tako smo si zastavili kot najpomembnejšo organizacijsko nalogo, ki pa je hkrati tudi vsebinska, da prestavimo jedro aktivnosti iz odtujenih sfer izvršnega odbora na fakultete, fakultetne SS, ki so (vsaj teritorialno) menda manj odtujene. Toda napačno bi bilo misliti, da je pojav odtujenosti značilen samo za položaj IO SS LVZ. Brez pretiravanja lahko trdimo, da bi se v enaki meri dalo očitati odtujenost že svetom letnikov, da sploh ne govorimo o vodstvih fakultetnih organizacij.

Ne da bi se spuščal v filozofsko razsežnost alienacije, lahko ugotovim, da odtujenost ni samo domena študentske populacije. Če se vprašamo po vzrokih tega pojava najprej naletimo na splošne družbene vzroke, v drugem redu pa na specifičnosti študentske populacije. Proučevanje ni kavzalnosti bi nas prav gotovo poučilo o realnosti zamisli SS kot organizacijsko-vsebinski oblike, ki naj bi bila antiteza forumski (odtujen) organizaciji (v najširšem smislu), takšni, kot je po svoji zamisli Zveza študentov. Ker pa to proučevanje ni namen tega prispevka, bi postavil samo hipotezo: Situacija v naši družbeni stvarnosti, kljub velikim naporom za preobrazbo kot tudi specifičnost študentske populacije, nikakor ne nudi pogojev za proces resnične dezalienacije študenta kot človeka in študenta kot „člana“ skupnosti študentov.

II. ORGANIZACIJA

Če sprejmemo to tezo se nam postavi vprašanje: kako zastaviti študentsko organiziranje? Na prvi pogled je najbolj logična rešitev, da se študentsko vodstvo vključi v obstoječi sistem institucij, ki upravljajo družbo. Predstavljalo naj bi študente in nastopalo s „študentskimi stališči“. Izolirano gledano predstavlja to uzurpacijo pravic, ki jih imajo samo študentje. Ob upoštevanju sedanjega načina formiranja študentskih stališč (javnost sestankov IO in komisij pri IO, skupščina SS, javne tribune, zbori, ankete, mnenja interesnih neformalnih skupin, stališča „Tribune“ in „Radia Student“, stališča, ki so jih posredovale fakultete itd.) in v primerjavi s tem, kako se formirajo stališča v drugih organizacijah in institucijah, bi lahko ugotovili, da so naša stališča relativno manj odtujena od „mase“ kot je to pri drugih. Aktivnost in vsebina dela take študentske organizacije pa sta odvisni od zahtev medsebojne igre institucij in organizacij, specifičnost te aktivnosti pa bi zagotavljali posebni interesi študentov.

Druga možnost je postavitve študentske organizacije izven ustaljenih struktur politične moči. „Študentska politika naj bo antiteza politike“. Takšen koncept dela nas seveda potisne iz institucij, kajti le-te zahtevajo spoštovanje določenih pravil igre. Seveda pa bi bila takšna koncepcija študentske aktivnosti tudi antiteza organizacije. Organizirati se je potrebno le toliko in takrat, kadar to zahtevajo učinkovito uveljavljanje študentskih stališč (organizacija v času „zatišja“ nima smisla oz. predstavlja nevarnost, da si prilasti pravice, ki originalno pripadajo samo študentu oz. gibanju). Metode dela v takšnih pogojih morajo biti nujno šokantne, radikalne, revolucionarne in relativno množične. To zato, ker takšno gibanje ne more biti permanentno (iz več razlogov: študij, druge časovne in vsebinske zahteve, počitnice itd.) Tudi ni južno, da bi bila takšna stališča („izbruhi stališč“) strokovna, kajti njihovo upoštevanje zagotavlja že sama metoda prezentiranja in borbe za uresničevanje stališč.

Mislim, da lahko obstaja SS le kot kompromis obeh alternativ. Strokovna stališča postavljena v institucijah na radikalen način ob upoštevanju teženj po demokratičnosti in samoupravnosti naše družbe, prav gotovo ne bodo neodvisna. Sokantne metode in drugi „nekorrektni“ načini dela pa lahko povzročijo samo apriorno zavračanje (tudi dobrih) idej in to od drugače logičnih zaveznikov v borbi za napredek naše družbe.

Uspešnost dela SS tako zahteva: prvič sposobno vodstvo (IO), ki bo enakopravno drugim subjektom v institucionalnem „boju“, in drugič dober „stik z bazo“. Kaj si predstavljam pod tem drugim (oh vsem napisanem) ni težko uganiti. Predvsem mora biti dobro razvit mehanizem za odkrivanje interesov študentov. Potrebno je zagotovi

števiti študentu dejansko možnost afirmacije njegovega stališča. Tako je tudi zamisel SS kot minimalnega organizacijskega okvira dejavnosti študentov, ki so tako usmerjeni in v tej usmeritvi toliko aktivni, kakor to hočejo in morajo uveljaviti sami, kot pravi statut SS.

LENART ŠETINC

„KLASTIČNA“ ORIENTACIJA IO SS LVZ

V ponedeljek, 15. III. t. l., sem bil prisoten na seji predstavnikov fakultetnih organov, ki jo je sklical IO SS LVZ. Na tem sestanku sem bil bolj po naključju, ker Filozofska fakulteta nima v celoti konstituirane študentske organizacije.

Ravno prisotnost na tem sestanku me je spodbudila, za ta zapis, čeprav mi je že nekaj časa približno prezentno, kaj je vredno kritičnega premisleka o študentskem vodstvenem organu v Ljubljani.

Naj najprej opišem konkretno situacijo, ki me je spodbudila:

IO je povabil na sejo okoli štirideset predstavnikov v raznih fakultet, prišlo pa nas je samo približno petnajst – od teh nekaj čisto neformalno. Že ob tem se je pokazala antinomija, v kateri tiči IO, kar bom v nadaljnjem skušal prikazati. Tako se je torej kar samo postavilo vprašanje angažiranosti študentov. Debata je najprej krenila v razmišljanje o potrebnih sankcijah (!) proti nevestnim predstavnikom fakultetnih organov. Ob tem sem omenil, da je vprašanje, kaj lahko kakršnakoli sankcija pomaga, če ni angažiranih ljudi. Debata pa se je vseeno odvijala naprej v začetni smeri, dokler ni prišla pod vprašaj filozofske fakultete, ker nima urejene organizacije. Na vse to sem potem dejal, da se mi sploh ne zdi čudno, da FF, čeprav je ena najbolj družbeno angažiranih fakultet, nima štud. organizacije – v atmosferi, ko IO izpeljuje aktivnost študentov iz svojega obstoja. To pomeni: izvoljeni (ne od boga) predstavniki v IO si prizadevajo študente okoli sebe organizirati. V ta namen je bilo tudi sklicana seja, IO naj bi namreč našel „transmisijo“ med seboj in študentsko „maso“.

V takšnem principu organiziranja, ki ga predsednik IO Lenart Šetinc imenuje „klasičen“, vidim tudi izvor neuspešnosti, nedaljnosežnosti akcije IO SS LVZ, kakor tudi neangažiranosti študentov. (Za ilustracijo sem povedal Brechtov stavek, ki govori o oblasti, ki ugotavlja, da ljudstvo ni vredno njegove zaupanja in zato oblast namerava zamenjati ljudstvo.) Na seji sem apeliral za bistveno drugačno postavitev vprašanja. Torej proti spraševanju oz. iskanju iz potrebe „organiziranja organizacijsko organizirane organizacije“. (Upam, da sem povedal razumljivo. Gre za ravno obratno: za izhajanje iz problematike, za izhajanje iz konkretnih študentov – individuov, ki šele konstituirajo skupnost študentov in iz sebe eksponirajo organizacijo, v nasprotju s sedanjo koncepcijo IO, ki se dejansko trudi študenta prilagoditi organizaciji, ki je, kakor je očitno že iz postavitve problematike, odtujena, to je neangažirajoča študenta – konkretno družbeno bitje.)

V takšni situaciji se potem sprašujemo, kako bi naš prepotrebni organ našel stik z maso (!). Lenart lahko izjavi, da se nima za predstavnika „poprečnega študenta“, pač pa nekakšne manjšine, ki je, kot se zdi posvečena v angažiranost. Na seji je predsednik IO dejal, da se z menoj teoretično strinja, a se je še naprej zavzemal za ravno nasprotno prakso. Ali je torej njegova praksa zunaj vsake teorije, oziroma ali je tovarišu Lenartu teorija nekaj absolutno ločenega od prakse. Ali pa gre konkretno za nekakšen praktikum, ki nima razjasnjenih svojih teoretskih predpostavk oziroma kakršnihkoli predpostavk sploh? Ali je Lenartu mogoče znano, kako se imenuje mišljenje in delovanje brez izprašanih predpostavk? Negativen odgovor, zlasti na prvi dve vprašanji, me potem vodi v sestavljanje nekakšnega teoretskega provizorija, ki sledi iz Šetinčeve oziroma prakse IO. Torej izvoljeni organ, zavedajoč se svoje naloge, zavedajoč se svojih dolžnosti in pravic, začne vnašati dejavnost v študentske mase in v ta namen najprej „konstruira obliko“, v katero bo stlačil dvanajsttisočglavo vsebino (najprej oblika, potem vsebina, je bilo izrecno izgovorjeno na seji) iz katere

bo mogoče destilirati toliko angažiranih študentov, da bodo mogli animirati smotno študentsko meso in ob vsaj četrtinskem uspehu bo „obstoje oblike“ lepo „upravičen z vsebino“.

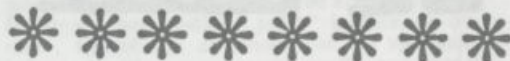
Naj mi torej Lenart Šetinc in Andrej Berden ne zamerita, da se mi zdijo kaj piškavi njuni sicer resnično precejšnji napor, da bi razgibala študente, kajti te vrste „teorijam“ pri najboljši volji ne morem pripisovati možnosti za realen uspeh, z njimi utemeljene prakse pa žal ne morem imenovati drugače, kot karikatura birokratizma. Največji doseg takšnega postopka je morda angažiranje ljudi za nekaj banalno-prakticističnih dejavnosti, kar pa ljudi ne mora angažirati za daljši čas. Zaradi takšnega „teoretskega“ izhodišča (ob katerem lahko mirno prizna „estetske“ nasprotujoče teorije) mi še tako v nebo vpjioči primeri neodgovornosti študentov (kolikor je naštevane primerov sploh kakšno dokazovanje) iz Lenartove prakse ne morejo dokazati nič drugega, kot sprevrnjeno usmeritev takšne politike. Ta forumski (ali kakorkoli ga že imenujem) način delovanja seveda ne nasprotuje nikakršnemu družbenemu sistemu in še zdaleč ne sprošča resnične študentske kritike, mišljene v najširšem smislu, ki, kakor vidimo iz prakse razvitejših študentskih gibanj, prinaša v družbo dinamiko in odpira možnosti permanentne revolucije!

Gre torej zato, da si IO postavi bistveno drugačno vprašanje, t. j. tudi drugo izhodišče tako, da ne bi bila izključena celo njegova samonegacija, kolikor bi se to pokazalo za potrebno.

Naj povem, da pri svojem „teoretiziranju“ nimam pred očmi tipa na vse pripravljena, ob vsem skrajno prizadetega študenta (takega si morda ravno želi Lenart), pač pa konkretno ljudi, od katerih je vsak kompleksen splet individualnih značilnosti. Ne mislim tudi dajati praktičnih receptov, kajti ti „ležijo“ v konkretnem delu, ki se ne čuti nekaj povsem drugega od teorije.

Končno opozarjam, da s tem zapisom nisem hotel biti nikakor zlonameran, hotel pa sem biti kritičen in ponekod piker ton je pač samo eno od sredstev kritike.

DARKO ŠTRAJN

BLEFIRANJE

List ZMS Mladina širi svojo popularnost tudi z različnimi akcijami. Kako ji uspevajo na drugih področjih, ne vem, že dalj časa pa spremljam poizkuse novih pristopov k popularizaciji likovnosti, ki so skoraj vsi zgrešeni. Izvelj le akcijo „Zlata ptica“.

Zadnja od akcij, kot so bile na primer top lestvica likovnih del in podobne, je zapis z naslovom „Kako blefirati v likovni umetnosti“ (Mladina, 1971, št. 9 sq.). Kot je videti, se uredništvo samo zaveda, da svojih bralcev ni uspelo likovno izobraziti. Drugače si namreč ne morem razlagati, da pod grafiko še živčnega mladega umetnika, ki tudi govori o svojem delu, zapiše kot alternativno možnost ime Ivana Groharja. Kljub temu, da gre za podpis pod uganko, ne morem tega razumeti drugače kot podcenjevanje bralcev (Mladina, 1971, št. 10).

Kakšno funkcijo imajo te akcije, ki omalovažujejo likovno umetnost, dolgo nisem razumel. S sestavkom „Kako blefirati v likovni umetnosti“ pa so stvari postale jasne. List je izpričal koncept svojega pisanja o likovni umetnosti. Tega koncepta se namreč dosledno drži likovni kritik Mladine Niko Goršič. Ne bom se spuščal v analizo njegovega pisanja, ker tega ne zasluži. Kako se analizira blefiranje, pa si lahko vsak prebere v omenjenem članku, ki izhaja v Mladini. Likovnemu kritiku te revije očitam več stvari, kot ilustracijo očitkov, pa si lahko vsak prebere kakšno njegovo likovno kritiko. Dvomim namreč v kritikovo senzibilnost, dvomim v njegove estetske izkušnje in v njegovo formalno poznavanje likovne umetnosti in njene zgodovine. Nedopustno je, da se taka kritika pojavlja v mladinski reviji. Na tako odgovornem mestu si predstavljam kritiko, ki bi bila pisana razumljivo, premišljeno in bi bila mladim ljudem dostopna (komunikativna). Takšna kot je, pa ne popularizira likovne umetnosti med mladimi, zato jo ocenjujem kot dezinformacijo.

V pričujočem zapisu povzeman mnenje večjega dela študentov zadnjega letnika umetnostne zgodovine. Študentje smo že večkrat skušali predreti zaprtost Mladine, ki se izpričuje na likovnem področju. Ker nam ni uspelo, je ta članek tiskan drugje, ima pa isto funkcijo, opozoriti hoče bralce Mladine, da je način pisanja o likovni umetnosti, ki ga prakticira njihov list, nedopusten.

JURE MIKUŽ

IZ KNJIGE UZIVAM LSD

vacanca je neko mesto na hrvaškem primorju to mesto je odigralo veliko vlogo v naši osvobodilni borbi saj je desetine njihovih somiščanov padlo v enobe zato se ne smemo čuditi da je to mesto vacanca

tudi druga zgodba je bila zelo zanimiva to pa zato ker se je odvijala na čisto drugem prostoru in pogoji namreč na šolskem igrišču ene izmed najvidnejših sol prestolnice zda vašingtonu vzrok za to je bila popolnoma banalna stvar namreč klobuk nekega dijaka

vse javno mnenje je bilo že nešteto krat preiskano zato se ne smemo čuditi da so take reakcije

javnost se je zelo zanimala ali je res da so indijci podpisali z zssr pogodbo o pristajanju njihovih vesoljcev na teritoriju indijskih držav če bi bile te informacije resnične bi bil to nov udarec za zda

beseda prekopavanje je bila glavni vzrok za polemiko ki se je tri mesece vlekla po naših glavnih kulturnih časnikih in revijah sicer pa se nam zdi da bi se take nekulturne polemike lahko pojavljale drugje in ne na straneh takega časopisa kot so naši razgledi

uživalci mamil so se razočarali nad postrežbo v našem najboljšem in najdražjem lokalu za mamila ki slovijo po svoji dobri in solidni postrežbi tudi v tujini mislili so da domači turisti niso tako natančni pri postrežbi kot tuji in so jim postregli s pokvarjenim lsd in še na tega so morali dolgo čakati

FRA

Na cesti smo gospodje, gospe, otroci, psi in fra.
Bil si žalosten, vesel, jezen, zaljubljen in fra.
Boš sedel, ležal, hodil, stal in fra.
Kaj bi rekla, kaj bi čutila, kaj bi mislila in fra.
Naj bi padla, naj bi ležala, naj bi pobrala, naj bi ubila in fra.
Ali imate nos, ali imate usta, ali imate glavo, ali imate rep in fra.
Smo nismo in fra.
Ste bili, niste bili in fra.
Boste, ne boste in fra.

stran
od strani
za stran

ISTE BESEDE

matjaž hanžek

MATJAŽ HANŽEK ISTE BESEDE

kadar govorimo o besedi pravtako se večkrat ustavimo če jo hočemo še napisati ker marsikdaj ne vemo ali se napiše pravtako ali prav tako ne vemo pa da se pravtako napiše samo pravtako ker je prav tako že prav tako in ni več pravtako

Besede nas večkrat spravijo v zagato ker ne vemo kako bi jih napisali če pa bi vedeli da je ena beseda tako napisana lahko samo tista beseda in nobena druga beseda se ne napiše tako kot ta če pa se napiše enako je to ista beseda in vsakokrat drugače napisana je druga beseda kakorkoli jo napišemo je beseda in samo ta beseda

Ali mislite da je ista beseda ista beseda

JADRAN IN SODNIK

jadrano pa ni rešitve obsojen je na večne obsojbe s kaznijo v nadaljevanju jadrana rešuje le večnost pred enkratno pogubo jadrano ni srečen ker se je preveč navadil biti enkratno

jadrano je postal večni v svojem biti-obsojen v neskončno

jadrano se tega še ni navadil pa pravi da bo imel dovolj časa za vajo

jadrano sodijo vsak dan na enak način odkrivajo nove grehe jadrane

jadrano je všeč sodnikova brada a ne more je dobiti ker sodnik pravi da ga ni

jadrano ne more verjeti ker mu sodnik sodi in sodnik je ker če sodi je sodnik

jadrano bi rad sodnikovo brado ker pravi da mu je drugače dolgčas ko pa se je že tako privadil njegove nove brade da se imata že kar rada

jadrano ni mar da naj ni sodnika ki ima brado zdaj hoče samo še brado in zato prizna da sodnika ni

jadrano ponavlja ti si sodnik pa ga obsoja in mu sodi in ne trdi več da me ni

jadrano je postalo všeč biti sojevan in pričel je zabavati sodnike

jadrano duhovičenje je sodnike razburilo in stražar se je ustrelil

jadrano je srečen ker bo lahko neskončno dolgo zafrkaval sodnike

jadrano je povzročil smrt razmislitev predsedujočega sodnika

jadrano je kriv za kaos ki je nastal v brezčasju jadrano je odklenkalo še živi sodniki so sklenili da mu ne bodo več sodili

jadrano je nesrečen jadrano je brez sodnikov

jadrano nima brade jadrano bo umiral

jadrano je jadrano ja

jebiga jadrano zakaj si jih pa zafrkaval jadrano pomiri se in beri pop express

B. M.

Naivno delujoči prejeli lekcijo -- moralično zavezani, prerezani v prostoru, odstopam stran tov. Boris Majerju. Sicer ostajamo nepotešeni, odgovore lačni črviški srčike naše družbe.

(op. ur.)

BORIS MAJER
POJASNJUJE SVOJA STALIŠČA

Začel bom z misljo, s katero je Jernej Novak sklenil svoje razmišljanje o prisotnosti odsotnih: „Radikalno ocenjeno vam je družbeni razvoj že zdavnaj ušel izpod rok, stihija vas je, kot to sami ugotavljate, že zdavnaj prerasila in lomasti po svoje. Ob takem stanju pa so absurdni in smešni vsakršni klici po obvladovanju in vplivanju na posamezne idejno-problematične izstopajoče pojave, ki so le del širšega procesa, ki ga že davno ne obvladujete več.“

Tu se ne bom spuščal v razpravljanje, v kolikšni meri je ta trditev točna, vprašal se bom po konsekvencah, ki iz nje izhajajo. Po mojem obstoje samo tri možnosti: prvič, da pustimo stihijo prosto pot v prepričanju, da se tako in tako ne da nič napraviti, da je vsak tak poskus ali „brezuspešen napor“, ki je že vnaprej obsojen na polom, ali pa politična manipulacija, ki ima zgolj ta namen, da prikrije neprijetno resnico. Jasnno je, da bi bilo to popolna kapitulacija pred svetom kapitala in iz nje izvirajočim blagovnim fetišizmom. Kar ni nastalo, bi bila specifična varianta poznega kapitalizma, s socialistično in samoupravno fasado, s privatno kapitalistično vsebino.

Drugič, Pognati v zrak celotno stavbo in začeti znova. Seveda pa se takoj postavi vprašanje: kdo nam lahko jamči, da se ne bi po dolgem in mučnem ovinku znašli konec koncev spet tam, kjer smo danes ali pa še v mnogo slabšem položaju. Predvsem pa, kdo nam more jamčiti, da ne bi v obstoječi mednarodni situaciji izgubili s takšno avanturo svojo nacionalno neodvisnost in suverenost ter postali nepomembna provinca enega ali drugega izmed svetovnih blokov? Pognati v zrak celotno stavbo samoupravnega modela socializma zaradi težav in protislovij, ki so se v njem nakopičila, bi v svojem bistvu ne bilo nič drugega kot psevdorevolucionarni politični avanturizem, ki bi nas po logiki sodobne mednarodne konstelacije pripeljal tja, kjer bi prav gotovo ne želeli biti.

Tretjič, V okviru dosežene razvojne stopnje samoupravnega modela socializma, za katerega smo se odločili, iskati možnosti za ukrotitev stihije, za rešitev nakopičenih težav in protislovij s kombinacijo globalnih sistemskih rešitev, z izgrajevanjem regulativnih in samozaščitnih mehanizmov znotraj samoupravnega modela samega, z dosledno socialistično politiko samoupravnih subjektov in revolucionarnim političnim pritiskom vseh resnično socialistično usmerjenih iz naše družbe. PO mojem mnenju obstoje samo te tri možnosti in samo med njimi lahko izbiramo. Za katero izmed teh treh možnosti pa se dejansko odločimo, ni odvisno od tega, kaj govorimo ali pišemo, temveč od tega, kako praktično ravnamo in delujemo. O tem sem govoril na zadnji seji Centralnega komiteja in ker so bila ta stališča objavljena tudi v „Delu“, jih tu ne bi ponavljal. Priznati moram, da me moti razlikovanje med „mi“ in „vi“, moti zato, ker se mi zdi neproduktivno in zavaja v iluzijo, da lahko kdo od

zunaj mimo in brez mlade generacije - razreši protislovja, ki spremljajo razvoj našega samoupravnega modela socializma. Ne „mi“ ali „vi“ temveč oboji skupaj lahko ukrotimo stihijo in jo usmerimo tako, da bo delovala v smeri socializacije in humanizacije, ne pa v smeri kapitalizacije in blagovne fetišizacije odnosov v naši družbi. Seveda ne razpolagajo vsi posamezniki z enako družbeno močjo in zato je tudi njihova odgovornost za obstoječe stanje neenaka. Vendar pa nikoli ni enaka ničli. Naš samoupravni model socializma je bil zamišljen prav v tem smislu, da se družbena moč ne bi več odtujevala od neposrednih proizvajalcev in se spreminjala v silo nad družbo in s tem tudi nad vsakim posameznikom. Nosilci družbene moči naj bi postali samoupravni subjekti. Prav ta disperzija družbene moči na množico samoupravnih subjektov poraja v začetni fazi številna protislovja, ki se toliko bolj zaostrujejo, kolikor večje število samoupravnih subjektov (in posameznikov) se obnaša samoupravno in socialistično, temveč privatno kapitalistično, partikularistično ali ozko nacionalno. Občutek nemoči pred stihijo je posledica prav te disperzije družbene moči, ki je zvezana s prehodom od administrativnega k samoupravnomu načelu socializma. Zato nas to ne sme zbežati in nam vzeti poguma. V tem je treba videti spremljajoče pojave (ki so zvezani zlasti z obstojem blagovne proizvodnje), ki pa jih ne smemo niti podcenjevati niti precenjevati, temveč s kombinacijo zgoraj navedenih instrumentov postopno obvladati.

Drugo vprašanje je zadevalo opredelitev pojma kulture. Strinjam se z Novakom, da je treba vključiti v pojem kulture (v ožjem pomenu besede) tudi celoten sistem izobraževanja. Vendar pa ima izobraževanje (tako kakor tudi druga področja kulture) toliko specifičnih posebnosti, da ga je mogoče obravnavati tudi kot relativno samostojno področje. Kulturo pojmem kot enega izmed subsystemov celotnega družbenega sistema (našega samoupravnega modela socializma), ki pa je spet eden izmed subsystemov v širšem mednarodnem merilu - in to eden izmed (relativno) neodvisnih, neuvrčenih subsystemov, kar je treba posebej poudariti. Vsak subsystem je to, kar je, le v odnosu do drugih subsystemov in do sistema kot celote. Novak bo v tej opredelitvi prepoznal znano definicijo strukture. Strinjam se z Novakom, da akcija, ki bi se omenjevala izključno na en sam podsistem (v našem primeru na kulturo), ne bi mogla bistveno vplivati na strukturo celotnega sistema, če ne bi bila sinhronizirana z ustreznimi akcijami v drugih subsystemih. Vendar pa iz tega ne sledi, da je akcija tudi znotraj posameznega relativno avtonomnega subsystema nepotrebna ali brez kakršnegakoli vpliva na druge sisteme in preko njih na sistem kot celoto. To izvira že iz medsebojne odvisnosti subsystemov. In ker verjetno nisva naivna ekonomska determinista, nisva prepričana, da lahko spremembe v ekonomskem subsystemu kljub njegovemu bazičnemu pomenu v celoti in brez ostanka determinirajo strukturo vseh drugih subsystemov, med njimi tudi kulture. Tisto, kar je treba v skladu s splošno razvojno smerjo našega samoupravnega modela socializma kot celote spremeniti na področju kulture kot relativno avtonomnem subsystemu, je tradicionalno pojmovanje in tradicionalna struktura kulture same. Tu gre za dvoje: za pojmovanje, da je kultura takomenovana „neproduktivna“ sfera v primerjavi z materialno proizvodnjo in kot taka odvisna od milosti in nemilosti ekonomike, in drugič za poj-

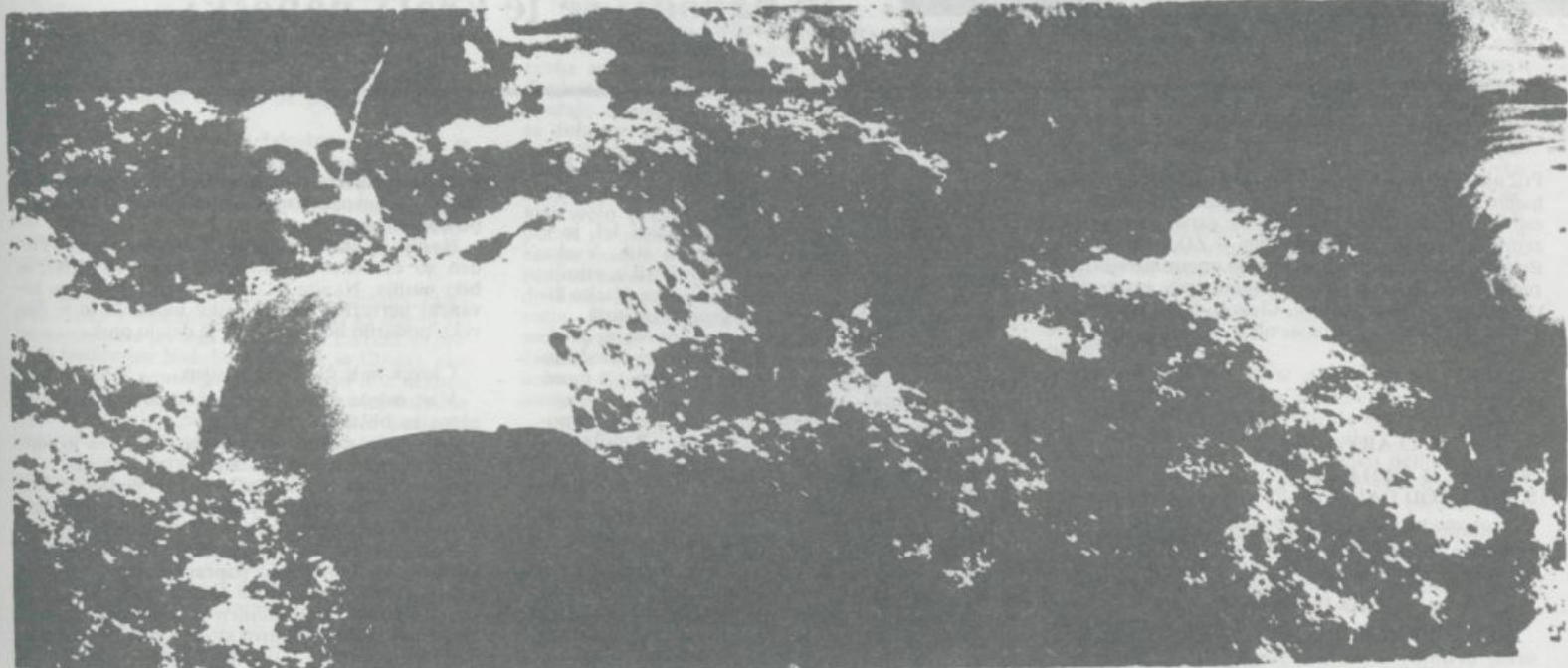
movanje estetskega in vrednostnega poslanstva kulturne elite nasproti „neprosvetljeni“ množici kulturnih „konsumentov“. Nova funkcija kulture v samoupravni družbi zahteva ukinitve tradicionalnega nasprotja med kulturnim subjektom in kulturnim objektom, o čemer sem podrobneje pisal v članku „Kultura med državo in tržiščem“. Zato tega tukaj ne bi ponavljal.

Ko sem govoril o idejni akciji komunistov na področju kulture, nisem mel pred očmi vprašanje „spornosti“ ali „nespornosti“ posameznih teorij. Že sam termin sporne teorije tiho predpostavlja, da obstoji tudi neka nesporna teorija. Mislim, da take nesporne teorije ni, ne na področju znanosti, ne na področju filozofije, ne na področju politike. Kar se mene tiče, me sploh ne zanima, ali je kaka teorija „sporna“ ali ne. Mnogo bolj me zanima, ali je znanstveno, filozofsko, socialno in politično produktivna, kakšne so njene filozofske, socialne, idejne in politične implikacije, ali odpira človeški misli kake bistveno nove horizonte, ali in koliko odgovarja na bistvena vprašanja današnjega časa in današnjega človeka in kakšne so njene razvojne možnosti.

Zato temeljna idejna naloga komunistov na področju kulture ni ugotavljanje spornosti ali nespornosti posameznih teorij, ni „obramba“ marksizma pred „spornimi“ teorijami, temveč samostojno in ustvarjalno razvijanje marksistične teoretične misli v skladu z značajem in potrebami našega samoupravnega modela socializma. Ker pa na nobenem področju - še posebej pa ne na področju teorije - samo od sebe nič ne nastane, menim, da nam je potrebna organizirana skupna akcija, ki bi jo imenoval marksistična iniciativa. Pojma marksistične iniciative ne vezem na formalno članstvo ali na formalno pripadnost Zveze komunistov. V njej bi lahko sodelovali vsi, ki se čutijo marksiste in ki vidijo v marksizmu zadovoljivo teoretično osnovo za formuliranje in razreševanje bistvenih problemov današnjega časa in človeka.

Končno še o vprašanju, kako je z odnosom med kulturo in reifikacijskimi procesi. Z reifikacijskimi procesi mislim blagovni fetišizem na področju kulture. Ne more biti dvoma, da je blagovni fetišizem, ki je nujni spremljajoči pojav vsake blagovne proizvodnje, zajel tudi del področja kulture. Vendar sploh ne gre za vprašanje, „kdo bo koga“, blagovni fetišizem „humanistično jedro“ kulture ali obratno, temveč gre za mnogo več, za vprašanje, kako ustvariti v samoupravni družbi nov model kulture, kako izkoristiti „diferencialne“ prednosti samoupravnega modela socializma za prevladanje tradicionalnega nasprotja med „kulturo“ in „nekulturo“, kulturnim „subjektom“ (elito) in kulturnim „objektom“ (množicami, konsumentmi), skratka kako preseči meščanski model kulture (za katerega je značilna prav ta dihotomija) in s tem premagati tudi dihotomijo med „družbo“ in „kulturo“ kot dvema metafizičnima principoma. Mnoga vprašanja so tu še nerešena, teoretično nerazčiščena, nedomišljena in zato je vsako razmišljanje in vsako vpraševanje, ki sili k razmišljanju, pomembno in dragoceno. Prav teoretična nerazčiščenost teh vprašanj, ki pa so za nadaljnji razvoj ne samo ožjega področja kulture, temveč celotnega našega samoupravnega modela socializma bistvenega pomena, dokazuje, kako nam je tudi na ožjem področju kulture potrebno tisto, kar imenujem marksistična iniciativa.

BORIS MAJER

ENA OD UGOTOVITEV REVIZIJSKE KOMISIJE
IO SKUPNOSTI ŠTUDENTOV

PREGLED IZPLAČANIH OSEBNIH DOHODKOV PO PLAČILNIH SEZNAMIH
ŠTUDENTSKEGA SERVISIA ZA LETO 1970

1. ČERNE Miro-direktor	98.565,34
2. MIHELAČ Jaro-vodjagg.s.	87.556,72
3. HAFNER Jasna-rač.	61.231,14
4. STROPNIK Violeta	42.450,52
5. ŽARN Minka	39.736,96
6. NOVAK-DEDEK Marija	27.107,71
7. ŠEŠKAR Ivanka	11.756,18
8. MARKOVIČ Vanda	44.508,61
9. PETROVIČ Boško	36.083,45
10. HRUŠEVAR Marjan	28.003,41
itd ...	

in narodil se je kralj nebeški

Pričujočega teksta dr. Timothyja Learyja ne objavljamo zato, ker bi se z njim strinjali. Bralcem želimo le v izvorni obliki prikazati vse razsežnosti podzemnega (underground) gibanja v ZDA, da bi se izognili raznim netočnim ali zlonamernim reinterpretacijam. Tudi ne bomo polemizirali z avtorjevimi sklepi - to je storil E. Cleaver. Njun razgovor bomo objavili v naslednji številki.

Uredništvo

TIMOTHY LEARY
NASILJE JE UBIJANJE
S STROJI OD DALEČ

Timothy Leary, nekdanji profesor psihologije na Harvardu in vodja generacije LSD, je avtor Politike Ekstaze in drugih knjig

KAJ JE NASILJE

Iskanje alternativ nasilju zahteva na začetku nekaj definicij. Zabe jejo metulje; kače jejo žabe. Starši, prepričani v pravilnost svojega ravnanja, bi-

čajo otroke. Možje pretepajo žene. Bomba na Hirošimo upepeli 80000 civilistov. V bifeju zakoljejo moža. Boksar zamahne z levico.

Tok življenja, dolg nad dve milijardi let, je v bistvu trd, brezobziren, smrtonosen stik. Vsaka oblika življenja je vedno v nevarnem dotiku, vrhnjica kože se dotika sovražnih organizmov. Vsako živeče bitje ubija vsako sekundo svojega obstoja.

Toda ta živahni ples smrti prav gotovo ni predmet te razprave. Kako naj definiramo in določimo kugo umorov, ki je spremenila naš planet v moro strahu in krivde?

Dandanes vidimo okoli sebe neko evoluciji povsem novo in tujo obliko ubijanja. Popolnoma nova oblika smrtne agresije, ki krši vsako moralo genetičnega načrta, ki nas moti v brezskrbnosti in ki je edini predmet tega eseja.

Kaj je nasilje?

Nasilje je ubijanje s stroji od daleč. Pohabljanje, ubijanje, požiranje in druge oblike življenja, s katerimi je človek v neposrednem telesnem stiku, ki se jih dotika, s katerimi se bori, katerih krike in vzdihljaje in strah vidi, sliši in voha, so v življenju neizogibni. Borba z rokami je instinkt, vgrajen v naše gene. Razvoj je v dveh milijardah let oskrbel

vsako življenjsko vrsto z mišicami za obrambo in napad. Neposredno ubijanje ali pohabljanje s kožo ob koži ni nasilje.

Nasilje je ubiti ali raniti od daleč s strojem. Preden so človekove bolne roke napravile stroje, ni bilo nasilja. Nasilje je druga stran tehničnega kovanca, perverzija prometjske moči, ki jo je človeku podarilo božanstvo, ki je delalo poskuse.

Človek in le človek je nasilen.

Vse ostale vrste, božjega stvarstva tvegajo v plesu za obstanek . . . oko proti očesu, čekani proti čeljusti. Človek je edina vrsta, ki krši to pravilo z daljinskim orožjem.

Kateri ljudje so nasilni? Večina ljudi ni nasilna. Hudobna? Da. Jezna? Da. Toda le neznatna manjšina krši zakone narave in te nasilneže je lahko odkriti. Ljudje, ki producirajo, razdeljujejo, posedujejo in uporabljajo naprave nasilja, orožja na daljavo, strelno orožje so nasilni. Tu opazamo, da je moški tisti, ki je nasilen in ne ženska. Ženske znajo biti nedopovedljivo zlobne. S svojo krutostjo nas ženejo v obup. Toda zavedajte se, da je ženska preblizu ritmu in semenu življenja, da bi uporab-

ljala naprave nasilja. Mar vas misel na dekle s puško ali žensko pilota bombardierja ne navda s čudnim, neprijetnim občutkom redke izkrivljene lesbične seksualnosti. Ženske niso nasilne. Tudi možje, ki se spopadejo z menoj iz lica v lice. Tisti, ki me udari ali me preganja z mečem ali palico, ki me podere na tla z močjo svojih lastnih mišic, tisti je napadalen in ne nasilen. Ne krši starih celičnih pravil igre življenja. Lahko je morilec, nevaren, toda dve milijardi let so me pripravljali, da pričakujem in znam ukrepati ob neposrednih napadih, proti tej možnosti sem genetično zavarovan. Ubijanje od daleč ogroža mojo živalsko varnost. Martin King, ni nikoli videl svojega morilca. Prav tako ne vietnamski kmet, ki so ga ubili z napalmom. Kateri ljudje so se posvetili ubijanju od daleč? Sami veste. Plačani, najeti oblastni agenti povzročajo 99 % nasilja, ki pustoši in terorizira naš planet.

Poglejmo nasilje v ZDA

1. Ameriške zračne sile so najbolj nasilna institucija kar jih človek pozna. Po konservativni oceni nadzoruje U. S. A. F., ki je zato solana, in ki si prizadeva nadzorovati več kot polovico vse energije nasilja, s katero razpolagajo ZDA.

2. Ameriška mornarica s svojimi gladkimi naboji polaris je verjetno naslednji najmočnejši vir nasilja. V oblasti ima približno 20 % kapacitete nasilja. Poklicni morilci v morskem modrem so s ponosom številka 2 v ubijanju.

3. Ameriška kopenska vojska je srdito tretja v dirki nasilja. Kako zastrašujočo zbirko naprav za ubijanje od daleč razdeljuje armada milijonom prisilno vpoklicanih gladiatorjev s teleskopskimi upogledi.

4. Naslednja na listi nasilnikov je policijska sila te dežele. Zvezni agenti, FBI, CIA, FDA, oddelek za mamila, carinski uradniki, državna policija, deželni šerifi, mestno sranje. Vsak z napravo smrti, pripasano ob bok. Če seštejemo te štiri kategorije samoupravičenega uničevanja, je ocena, da so agenti oblasti odgovorni za 90 % ubijanja z napravami in da imajo 90 % ubijalske tehnologije. Zanimivo je, da je skoraj v vsaki državi vključeno naši, prva naloga vojaške in policijske sile uporaba ali pretnja z nasiljem proti lastnim državljanom. To je zaščita ureditve pred nemirno in jezno konkurenco v zadnjih dvajsetih letih, ko smo videli strašansko pospešeno v produkciji in kopičenju ubijalnih priprav, je bil le nezaten del orožij za daljavo uporabljen za obrambo pred napadi enako oboroženih tujcev. Letala diktatorjev v Južni Ameriki letijo nad polji v opozorilo kmetom. Amerika oskrbuje junte po svetu z opremo nasilja, da bi vzdrževali red v državi. Grški, guatemalski, južno-ameriški agneti čepijo po mestnih ulicah z mitraljezi v rokah. Afriški politiki se bojujejo za kontrolo oblasti. Nasilje v napadu ali v obrambi je pravzaprav zelo redko. Bolj zabavno je pobijati civiliste.

5. Peti vir nasilja je v tej deželi v rokah oboroženih državljanov. Gospod Janez Vsakod in njegov hišni arzenal. Toda posest strelnega orožja ni zgolj naključje, nerazložljivi statistični pojav. Socialne značilnosti oboroženih civilistov so jasne. Morilci iz zabave, oboroženi važiči, oboroženi gospodarji so superpatriotični, sokoli, južnjaki, ljudje iz Texasa, ameriški legionarji, anglosaški protestanti. Potomci tistih, ki so pobijali Indijance in vojevali bratsko državljansko vojno za ekonomsko moč. Državljeni z orožjem so ravno tisti, ki se najbolj enačijo z oblastjo in militaristično ureditvijo. Protestniki se ne oborožujejo. Domoljubi cenijo alkohol. Letalci, mornarji in pešci uživajo alkohol, ker je njihova nasilnost odvisna od pijače... Več o tem kasneje.

Umestno je tudi omeniti žalostno dejstvo, da je nasilje dobičkonosno, izdelovanje nasilnih priprav požre večino državnega proračuna, da poklicni vojniki, notorično materialistična, brezdušna skupina, zelo dobro živi od nasilja in da so producenti sredstev nasilja organizirali najmočnejši politični lobby v glavnem mestu.

6. Šesti izvor nasilja so roparji, kriminalci, gangsterji. Toda v nasprotju z vtisom, ki ga dajejo režimska sredstva javnega obveščanja (ekrani so prepolni revolverjev hudobnih Bonnie in Clyda), zločinci in drugi nepridipravi sodelujejo le z neznanim deležem v oboroženem „rausu“ v tej deželi in po svetu. Današnji gangsterji so poslovni ljudje, ki investirajo v delnice oborožitvene industrije.

7. Poprčen Amerikan srednjih let vidi največjo nevarnost za državo v črncu. To ni nič manj kot paranoična deluzija. V resnici je ameriški črnce eden najmirogljubnejših ljudi na svetu. 400 let je belec brezobzirno odstranjeval napadalnega in samozavestnega črnce in mu gospodarsko preprečeval dostop do sredstev nasilja, kajti orožje mnogo stane. Black Power, trenutni strah, ni nič drugega kot odkritje nekaterih sposobnejših črncev, da črnci in mulati niso bili dovolj nasilni v družbi, ki je obsedena z nasiljem. Čelo v časih neredov in plenjenja je število primerov oboroženega nasilja črncev nad belci osupljivo majhno.

8. So mladi protestniki in psihodelična mladina nasilni? Pravijo nam, da sta najvažnejša problema nasilje v Vietnamu in zločinsko nasilje doma. Mladi protestniki, beli in črni, so ranljivi cilji programa „bodi trd, podri, končaj s popustljivostjo“. Dejstva kažejo, da so hipiji, protestniki na univerzah, kadilci mamil, dolgolasci, uživalci mamil, falirani študentje (mnogokrat žrtve diskriminacije in preganjanja) najmanj nasilna skupina na svetu. Spomnite se samo, da se je več kot 5000 Američanov dalo mirno odvesti z revolverji grozečim policajem zaradi izmikanja služenju vojske in uživanja marihuane. Miroljubni ljudje. Prekrški zavesti in zasebnega ravnanja.

V politiki velja Greshamov zakon: nasilni prežene nenasilnega, zlobni prežene dobrega. Vsakega voditelja miroljubne večine, ki se pojavi, ubije v imenu države domoljub. Gandija ustrelili ultra patriotičen bramin, ki je prepričan, da je Mahatma preveč strpen do muslimanov. Malcolm X ustrelili v trenutku, ko se spreobrne k bratstvu, neka skupina, ki jo za čuda ščitijo oblasti. Mladega voditelja mladih J. F. K. ubije mož, ki se je izuril v streljanju pri mornariški pehoti, ki je bil na svoj način zvest neki tajni službi. (Kot vidite, ni važno, kakšna je oblast, vse so zločinsko nasilne). Martina Luthra Kinga je ubil domoljub z juga, ki je sovražil rdečkarje in črnuhe. Mladega voditelja mladih R. F. K. je ustrelil fanatik v svoji patriotski zvestobi do nasilnega arabskega voditelja. Nasilneži hočejo moč, nasilneži si dobijo moč. Kdo je nasilen? Oblast je nasilna. Vsak patriot, ki podpira, pripada, se enači z nasilno oblastjo, je nasilen.

Ali si nasilen? Rešitev je preprosta. Če hočeš odpraviti nasilje s tega planeta, se razoroži. Uniči vse smrtonosne priprave. Vsak posameznik se mora razorožiti. Vsak bralec te knjige, ki ima orožje, je nasilen. Vsako oblast je treba razorožiti. Popolnoma. Za obstoj ene same priprave za ubijanje od daleč na tem svetu ni opravičila ali razlage pred bogom.

Kako ravnati z nasilno oblastjo? Obstaja lahek, neposreden in hiter način, kako prisiliti oblast nad sabo k razorožitvi. Loči se od oblasti nasilnih, iz nasilnih, za nasilne. Stori, kar so storili tvoji stari očetje v dobi narodne norosti. Prenehaj! Ustvari svojo državo. Vsaka boga boječa, miroljubna, nenasilna oseba na tem svetu se lahko loči v desetih minutah od svojih nesvetih voditeljev. S svojo družino in miroljubnimi prijatelji sedi k mizi in napiše lastno izjavo neodvisnosti. Podpiši jo in jo pošlji uradu za popis prebivalstva. Z vašega spiska odšteje dvanajst ljudi, gospodje. Vrne svoj poziv v vojsko in izkaznico o socialnem zavarovanju. O svoji ločitvi obvesti tudi urad za prijavljanje dohodka. Vrne svoj potni list. Vsaka politična akcija v okviru nasilnega sistema je v najboljšem primeru brezupna, v najslabšem pa samomorilska. Mar nam ne dokazujejo tega žalostni dogodki 1968 in 1969 leta? Mar ni dokaz za to zgodovina nacizma? Danes kakor 1936 si ali dober Nemeč ali dober človek. Seveda lahko zaides v težave, če se ločiš od nasilne oblasti. Prav. Toda danes kakor v drugih zgodovinskih obdobjih je na žalost res: če nimaš težav z oblastmi, imaš sam težave. Poglejte, kako lepo velja ta formula ne glede na političen ustroj vaše države. Če Amerikan ali Rus ali Ork ali Arabec nima političnih težav z oblastmi, ima resne duhovne težave.

Nasilje in mamila. Ni presenetljivo, da končujem ta oseb o filozofiji hipijev, o nenasilju, z razpravo o mamilih. Skoraj vsaka oseba in vsaka kultura uporablja neke vrste kemikalijo, ki spreminja zavest. Zapleteni in visoko posvečeni rituali in tabuji obkrožajo uporabo teh mamil. Sveta droga koncentri- ra duhovno aktivnost kulture. Dnevni in tedenski utrip družabnega življenja nespremenljivo utripa z utripom mamila. Kaj stori admiral, Boeingov uradnik, vojak, policaj, ko sliši zvonec ob petih in odloži svojo pripravo za ubijanje od daleč? In kaj počne na sobotni nočni zabavi? Vrsta kemikalije za spreminjanje zavesti, njena priprava, njena delitev in način uporabe je vedno diagnostični ključ do duše, poglavitne etike, semena družbenega reda. Židovsko-krščanska kultura uporablja za svoj obradni zakrament alkohol. V dobrih starih časih je dozorelo vino in pivo poskrbelo za čudežno, čarobno in ekstatično sprostitve, spreminjeno stanje zavesti, ki ga ljudje imenujejo religiozno izkustvo. Toda ko je postala zahodna kultura vedno bolj mehanizirana, se je strahovito spreminila tudi produkcija, razpečevanje in poraba alkohola, skupaj z ostalo družbo. Pridelovanje vina je bilo nekoč osebno, duhovniški, meščanski pojav, sedaj pa se je spremenilo v industrijo, produkcijo oceanov alkoholnih destilatov. Žgane pojače brizgajo na dan v milijonih litrov in opijajo ter poneumljajo svet. Pitje alkohola ni več obred, temveč neločljiv del veleprodukcije, robotske civilizacije, ki podpira in malikuje sredstva nasilja. Pušice in pijača so oprema v novi križarski vojni zahoda. Alkohol je mamilo, ki deluje predvsem na čustva, vodi v skrajnosti pri razkazuju osebnosti. Posebno je bil učinkovit v časih, ko je bilo mestno in

vaško življenje dolgočasno, brezdušno in brez dogodkov. Divje pijanje na dan kakega svetnika je bilo potrebno za sprostitev v trdem družbenem redu. Toda v energični industrijski kulturi tekmo- vanja, ki je obsedena in v oblasti sredstev nasilja, je alkohol napačno izbrano mamilo.

Največji up, da napravimo svet nenasilen, so mamila. Leta 1960 je prišla majhna skupina psihologov, zbrana v Cambridge Mass, do zaključka, dje ključ do spremembe v psihi v biokemiji, da so edine učinkovite metode za spremembo pogojenih načinov človeškega obnašanja farmakološke. Ta premisa se nam je zdela tako samoumevna, da še vedno ne razumemo, kako je mogoče, da se katerikoli psihofarmakolog, nevrolog ali širokogleden študent človeške psihologije ne strinja s to biokemično napovedjo. Praktična uporaba te teorije kaže, da so mamila najbolj neposredna pot k sprostitvi nevrološke strogosti, ki je uzakonila nasilje in trpljenje po vsem svetu; sodna, sistematična, znanstvena samouporaba mamil, ki razširjajo zavest. Zanimivo je, da je nedavno isto potrdil skeptični, izobraženi intelektualec, kakor Arthur Koestler. Kot kaže, trdi g. Goestler, da je mogoče harmonizirati nasprotje med starimi možgani in mlajšimi povezovalnimi cerebralnimi deli le s pravilno uporabljenimi drogami.

Leta 1960 je naša skupina psihologov v Cambridgeu začela pripravljati načrt za podporo pametni uporabi mamil, za katera verjamemo, da lahko razširijo in združijo človeške duhove. Zavedali smo se, da bo prišel poskus, narediti ljudi srečnejše in miroljubnejše, takoj v nasprotju z nasilnim status quo. Zgodovina nas uči, da so vsakogar, ki je učinkovito navajal svoje sobrate k nenasilju, bojeviti domoljubi hitro umorili ali zaprli. Zadnji dogodki z dr. Spockom, Dickom Gregoryjem, Joan Baez, rev. Coffinom, kažejo da je ta tradicija še vedno živa. Naš načrt psihodeliziranja sveta je tako vseboval odkrito taktiko državljanske nepokorščine. Nikoli nismo propagirali legalizacije naših nežnih trav in mamil. Kako naj bo zakrament zakonit, to je zaščiten od nebožje nasilne oblasti. Dejstvo, da je Cezar prepovedal naše zakramente, LSD, marihuano, peyote, gobe, se nam zdi izredno naključje. Že samo dejanje mirne uporabe mamila je postalo dvojna gesta nenasilne ločitve – simbolično in nevrološko resnična. Vsak od nekaj milijonov Američanov, ki je kdaj v zadnjih nekaj letih protipravno zaužil mamilo, se je v svoji notranjosti izrekel proti oblasti, storil je dejanje pasivnega tihega upora, izrazil je svoje nezaupanje v oblast. Nezakonito uživanje psihodeličnih mamil je mnogo učinkovitejše od ostalih oblik pasivne neposlušnosti. Thoreau ni plačeval davkov, Gandhi je zbiral prepovedano sol. Toda davki in sol ne povzročajo nevroloških sprememb. Zažiganje pozivov v vojsko, sit-ini, nezakonite demonstracije so del igre oblasti, igrate jo na njeni šahovnici. Žalostni učinek odkrite politične akcije je, da se zavest zaplete v mrežo kontrole in nasilja, ki se jima hočete izogniti. Vrednost postaja in duhovno usmerjenega uživanja mamil je v tem, da spreminja vaš živni sistem v isti smeri kot simbolični pomen. Človek, ki se posti ali kadi marihuano, je manj napadalen in bolj umirjen. Druga prednost nezakonitih mamil kot sredstev revolucije je, da vas pridobivanje in uživanje avtomatično zaplete v vsakovrstne zarote, ki zahtevajo obojestransko zaupanje. Bratstvo tovarišev v duhu. Učinkov tovarštva zlasti med mladimi ni mogoče preceniti. Ko ste pod vplivom mamil, ko vaš živni sistem uživa v toplem, nežnem odkritju, se isto dogaja tudi vašim tovarišem v zaroti, ki tvegajo prav toliko kot vi. Mislim, da se zelo malo Američanov zaveda revolucionarnega pomena pojava psihodeličnih drog kot sile za družbene spremembe, kot priprave za nenasilne politične spremembe. Nadzorstvo nad gospodarsko močjo je bil cilj revolucije Marxa in Keynesa. Nadzor nad lastnim živnim sistemom, neodvisnost od stroja in od sredstev nasilja je namen nevrološke in psihodelične revolucije. In ključ je v kemiji. Največji up za miren in harmoničen svet so mamila. Tiste, ki se ne morejo ločiti od nasilne oblasti, ki ne morejo reči: da bi postal svoboden, ne morem več biti Američan – bo morda razsvetlil naslednji nasvet.

V naslednjih mesecih se poskušajte osebno razorožiti. Pripravite sedem psihodeličnih sestankov in vsakega pripravite skrbno, da boste lahko raziskali vire vaše notranje harmonije. Če je mogoče, jih pripravite tako, da boste lahko delili svoje izkušnje s svojimi dragimi prijatelji, ki delijo z vami vaše nenasilno upanje. Če ne morete najti čistega psihodeličnega zakramenta, pojdite preprosto k edinemu resničnemu glasu prihodnosti, k mladoletnemu prijatelju, če ga imate. S svoje šole vam bo priskrbel mamila. Morda vam bo dala prindelčna alternativa nasilja miroljubne vizije in vpogled v novosti prihodnosti. Toda, če se niste pripravili za ta poskus nevrološke razorožitve, se ne vzemirajte. Vaši otroci počno to za vas in oni bodo kmalu spremenili tokove nasilja, ki sedaj straše po svetu.

ZOOM

Naši državljani postajajo vedno bolj politično gluhi in nezainteresirani za tekočo politično in državniško problematiko (to velja tudi za študente). Nastopi naših najbolj znanih političnih delavcev ostanejo pri množici brez odmeva, kot da bi obstajala dva ločena sveta političnih idej in problemov in pa kruta stvarnost. Ti dve področji, se zdi, gresta drugo mimo drugega. Neljubi pojav je za skrbel tudi strokovnjake za propagando, ki so takoj nato začeli razmišljati o možnosti prevajanja teh političnih idej (amandma, participacija, vpliv, moč, stabilizacija, razvoj, napredek itd.) na jezik vsakdanje stvarnosti. Predlagali so na primer Mitju Ribičiču, predsedniku zvezne vlade, da bi svoj naslednji govor na televiziji začel takole:

Z nenehnim razvojem ekonomske baze in večanjem kupne moči delovnih ljudi (tako naša vlada predvideva, bomo kmalu dosegli evropsko raven v proizvodnji, uvozu in po-

trošnji osebnih avtomobilov. Toda naš cilj, cilj naše vlade je, da omogoči zadovoljitev tudi drugih potreb delovnih ljudi. Zato nameravamo občutno pospešiti proizvodnjo in uvoz stanovanj, mestnega prometa, čistega zraka in čiste vode. Vsem našim delavcem, ki so zdaj v tujini, pa garantiramo ustrezno zaposlitev doma (sledí razlaga potrebnih ukrepov za doseg te ciljev).

Po končanem govoru so gledalci zadovoljni, med seboj se pogovarjajo o Mitju Ribičiču in o naši vladi, in sklenijo varčevati na račun tobaka, pijač, luksusa. Nestrpno in napeto čakajo naslednjih govorov naših državljanov.

Tudi na republiški ravni so politiki zabredli v vakuum in brezodmevnost, pa so strokovnjaki predlagali Stanetu Kavčiču, predsedniku naše vlade, naslednji govor na televiziji:

Z uspešnim gospodarjenjem v vseh panogah slovenske ekonomske dejavnosti naša znanost in tehnologija stopa v korak z raz-

vitimi deželami sveta. Toda naša nova naloga je zdaj narediti dostopno znanost in tehnologijo vsem enako v Sloveniji. Zato je potrebno primerno povečevati izobrazbeni nivo vseh ljudi, zlasti še mladih. Spričo občutnega porasta števila dijakov in študentov ter zaradi kronične stagnacije ravni splošne izobrazbe vsega prebivalstva, jaz osebno, in strokovnjaki vlade vodimo pogajanja z Mednarodno banko za obnovo in razvoj ter z Robertom McNamarro o najemanju dolgoročnega posojila za reformo šolstva in univerze (sledí izvajanje o socialističnem in človeškem pomenu teh prizadevanj).

Po končanem govoru dijaki in študentje, stari in mladi planejo na ceste, nastanejo spontane in veličastne solidarnostne demonstracije za slovensko vlado in za Staneta Kavčiča. Rdeče-bele-modre in rdeče zastave preplavijo naša mesta, politiki in politika pa ponovno pridobiva ugled.

In tako naprej, in tako naprej . . .

Tovarišu Dušanu Fortiču, direktorju RTV programa, priporočamo:

- na študentskih in zborovskih ni treba povedati vsega, kar veste;
- partijsko resolucijo o informiranju lahko razlagate tudi na partijskih sestankih

NATEČAJ ZA VELIKI HAMERŠUS TRIBUNE IV.

JANEZU ŠVAJNCERJU ML.

Da ne bo misliti, da neumnost, kratkovidnost, ozkost, podeželanstvo in podobne dike domujejo samo pri naših dedkih, tercijskih ipd., je Tribuna namenila svoj slavni hameršus „študentskemu“ poslancu iz Maribora - Janezu Švajncerju ml. za poslansko vprašanje o filmu „Rdeče klasje“.

Janezek, Janez, otroške igrice „ljudska demokracija“ je že dokaj let konec. Skrajni čas bi že bil, da se začne igrati s čim sodobnejšim, recimo - kaj je to umetnost, kaj je to argument, kaj je umetniška resnica! Pa dudke iz ust in vatke iz ušes ne pozabi vzeti! (op. - velja tudi za Katedro).

Študentski list urejajo: Boris Cizej, Milan Dekleva, Kostja Gatnik, Jože Konc (glavni urednik), Jernej Novak, Vladimir Simič, Jaša Zlobec (odgovorni urednik).

Stalni sodelavci: Adam Franko, Roel van Duyn (Nizozemska), Stane Hočvar, Miro Končina, Tomaž Kralj, Pavel Kristan, Jure Mikuž, Radivoj Pahor, Lado Planko, Marjan Pungartnik, Ciril Ribičič, Samo Simčič, Janez Stergar, Tomaž Šalamun, Lenart Sečinc, Darko Štrajn, Cvetka Tot, Andrej Ule, Mile Vakanjac, Peter Vodopivec. Fotografija: Zarko Veselič. Lektor: Milan Jesih.

TRIBUNA - Izdaja IO SS ljubljanskih visokošolskih zavodov - Uredništvo in uprava: 61000 Ljubljana, Trg revolucije 1/II - telefon 21-280 - Tekoči račun: 501-8-78-1 - Celoletna naročnina za študente je 15 din, za druge 20 din - Tiska: Železniška tiskarna Ljubljana, Moše Pijade 39 - Rokopisov in fotografij ne vračamo - Poština plačana v gotovini.

NE POZABITE, DA JE ČLOVEŠKO MESO UŽITNO IN DA JE OD VSEH ŽIVALI ČLOVEKA NAJLAŽE UJETI. DOBRO GA PREKUHAJ . . .

(IZ INSTRUKCIJ V U.S. ARMY SURVIVAL MANUAL - OBLJAVLJENO V BERKELEY BARB, APRILA 1968)

DOLGEGA PRASCA NOGA

(Cuisot d'Enfant)

Za šest oseb. Cena: nič, mogoče 1,25 din za zavojček bonbonov Šumi (služijo za vabo).

Sestavine: en zavaljen šolarček, šest do devet let star. Mlajše meso je pust in brez specifičnega okusa, pozneje pa postane žilavo in trdo zaradi pomanjkanja predpubertetnih sokov.

Priprava: deček (ali deklica) naj bo vsaj en dan brez hrane. Potem prereži vrat, odstrani glavo, dlani in stopala. Telo naj visi, dokler vsa kri ne odteče. Nato odreži eno nogo (začni rezati na notranji strani) in jo razžagaj na šest kosov, tako, da ostane meso na kosti. Vloži strok česna v vsak kos mesa, dobro začini s soljo in poprom - dodaj cimet in majaronček. Peči na zmernem ognju približno tri ure. Od časa do časa prelij z lastnim sokom ali olivnim oljem. Serviraj toplo.

Ostane trupla daj v hladilnik z globokim zmrzovanjem ali namoči v močni solni raztopini z dodatkom kisa ali vina. Meso bo še boljše okusa, če boste dodali nageljnovozhice ali muškadni orešček. Ta količina mesa bo veliki družini zadoščala vsaj za en teden. Maščoba, ki ostane pri pripravi jedi, je čudovitega okusa. Lahko jo namažemo na toast in serviramo otrokom za malico . . .

iz OZ-a
No 21

